

KIM FYHR

Kelsen w hali reaktora?

Złożone wzajemne powiązania prawa krajowego, prawa Unii Europejskiej i prawa międzynarodowego w zakresie regulacji bezpieczeństwa jądrowego

Streszczenie

Niniejszy artykuł koncentruje się na bardzo specjalistycznej dziedzinie prawa, jaką jest prawo atomowe. Charakteryzuje się ono z jednej strony silnymi kompetencjami krajowymi oraz nadrzędną pozycją prawa krajowego, z drugiej – wymiarem międzynarodowym, który ma duży wpływ na prawo krajowe. W przypadku państw członkowskich Unii Europejskiej (UE) to zagadnienie jest jeszcze bardziej wszechstronne, ponieważ prawo Unii Europejskiej, w tym przypadku Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Energii Atomowej (Euratom), dodaje kolejną ważną płaszczyznę do ram prawno-regulacyjnych w sektorze energii jądrowej. Punktem wyjścia niniejszego opracowania jest zatem państwo członkowskie UE, które w kwestiach energii jądrowej funkcjonuje w obszarze prawnym składającym się z trzech współzależnych głównych elementów: prawa krajowego, prawa Unii Europejskiej i prawa międzynarodowego. Artykuł jest odpowiedzią na pytanie, który z tych trzech systemów prawnych jest najważniejszy dla państwa członkowskiego UE w kontekście bezpieczeństwa jądrowego, oraz analizą ich wzajemnych powiązań.

Teoretycznymi ramami analizy dążącej do systematyzacji jest klasyczna teoria systemów prawnych Hansa Kelsena. W opracowaniu prezentowane są argumenty, że podstawowym systemem prawnym dla państwa członkowskiego UE z prawnohierarchicznego punktu widzenia jest system prawny obejmujący prawo UE, co wynika głównie z faktu, że UE ma kompetencje – choć dzielone z państwami członkowskimi – w dziedzinie bezpieczeństwa jądrowego. Chociaż Unia Europejska/Euratom nie rozszerzyły jeszcze znacząco regulacji w tej dziedzinie, najprawdopodobniej zmieni się to wraz z rozwojem polityki energetycznej i prawodawstwa UE. Ewolucja ta najprawdopodobniej będzie miała wpływ zarówno na ustawodawstwo, jak i na egzekwowanie prawa, pomimo faktu że merytoryczna treść przepisów na wszystkich trzech poziomach jest dość podobna. Niezależnie od tego te trzy systemy prawne współistnieją w ciągłej interakcji i bez większych kolizji. Perspektywa Kelsena może być natomiast pomocna do zrozumienia granic trzech współzależnych systemów prawnych i zrozumienia przesunięcia podstawowej normy w kierunku prawa UE w ciągu ostatnich dwóch dekad.

Słowa kluczowe: prawo atomowe – bezpieczeństwo jądrowe – system prawny – teoria prawa